

Πρόγραμμα «ΝΕΡΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΥΡΙΟ»

7η Συνάντηση Co-Designers του Προγράμματος «Νερό για το Αύριο»

18 Οκτωβρίου 2021, 16:00 - 18:00

Συγγραφική ομάδα:

Αλαμάνος Άγγελος, Πλιάκου Τατιάνα, Τριποπούλου Έφη, Κουντούρη Φοίβη, Παπαδάκη Λυδία

7^η Συνάντηση Co-Designers του Προγράμματος «Νερό για το Αύριο»

18 Οκτωβρίου 2021, 16:00-18:00

Λίστα Συμμετεχόντων Συνάντησης	
Αλαμάνος Άγγελος	Μέλος Επιστημονικής Ομάδας
Γέμτος Θεοφάνης	Ομότιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας & πρ. Διευθυντής του Εργαστηρίου Γεωργικής Μηχανολογίας
Γκούμας Κώστας	πρ. Πρόεδρος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Κεντρικής Ελλάδος & Διαχειριστής της σελίδας ygethe.gr
Δέρκας Νικόλαος	Αντιπρύτανης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών
Κουντούρη Φοίβη	Επικεφαλής Επιστημονικής Ομάδας
Οικονόμου Φάλια	Καθηγήτρια στο Εργαστήριο Γεωργίας, Τομέας Γεωργίας, Βελτίωσης, Βιομετρίας και Μετεωρολογίας Τμήμα Επιστήμης της Φυτικής Παραγωγής, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παναγιώτου Ευάγγελος	Αντιπρόεδρος του Αγροτικού Συνεταιρισμού Θεσσαλίας ΘΕΣΓΗ
Παπαδάκη Λυδία	Μέλος Επιστημονικής Ομάδας
Πλιάκου Τατιάνα	Μέλος Επιστημονικής Ομάδας
Πραπόπουλος Μάριος	Επιχειρηματίας
Στουρνάρας Κωνσταντίνος	Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων ΥΠΑΑΤ
Χατζηγιαννάκης Ευάγγελος	ΕΛΓΟ Δήμητρα

Αρχικά η κα. Κουντούρη καλωσόρισε τους συμμετέχοντες και έπειτα έγινε σύντομη σύνδεση με την 6^η συνάντηση.

Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο κ. Χατζηγιαννάκης και παρουσίασε εφαρμογές διαχείρισης της ζήτησης από τη σκοπιά της γεωργίας. Στόχος της ορθολογικής διαχείρισης του αρδευτικού νερού, όπως ανέφερε, είναι ο εφοδιασμός του ριζοστρώματος με την απαραίτητη ποσότητα νερού για την κάλυψη των υδατικών αναγκών των καλλιεργειών, προκειμένου να επιτευχθεί βέλτιστη ανάπτυξη των καλλιεργειών, καθώς και οι μικρότερες δυνατές απώλειες νερού. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσίασε έργα του Ινστιτούτου που έχουν εφαρμοστεί τα τελευταία χρόνια (όπως για παράδειγμα στον ΤΟΕΒ Νιγρίτας-Φλάμπουρου, έργο FIGARO, ανάθεση από εταιρεία Βαρβαρέσος ΑΕ, Re-Source, ανάθεση από Διεπαγγελματική Οργάνωση Βάμβακος).

Κατόπιν, η κ. Κουντούρη έθεσε το ερώτημα αν τα έργα αυτά χρησιμοποιούνται, αφού ολοκληρωθούν, και αν έχουν συνέχεια (progress tracking), δηλαδή αν μπορεί να εξασφαλιστεί η αειφόρος χρήση τους. Ταυτόχρονα, έθεσε το ερώτημα αν υπάρχει μία συνολική καταγραφή των έργων που έχουν γίνει στην Ελλάδα, ως κατάλογος-πλατφόρμα συγκέντρωσης αυτής της γνώσης. Στο σημείο αυτό, οι συμμετέχοντες απάντησαν αρνητικά. Η κ. Κουντούρη συνέχισε και τόνισε ότι η χαρτογράφηση της υφιστάμενης δουλειάς μπορεί να αποτελέσει μία από τις βασικές υπηρεσίες που

θα παρέχει ο υπό σύσταση Φορέας Διαχείρισης Υδάτων. Στο πλαίσιο αυτό, θα γίνονται αντιληπτές και πιθανές συνέργειες, θα παρέχεται η δυνατότητα να συνεχιστεί το όποιο έργο και να προχωρήσουν περαιτέρω οι εκάστοτε μελετητές. Εν συνεχεία, μπορούν να αναπτυχθούν business plans με σκοπό την αειφόρο χρήση του εκάστοτε έργου. Η αλυσίδα έρευνας – καινοτομίας – εφαρμογής είναι αυτό που λείπει.

Κατά τη γνώμη του κ. Πραπόπουλου, η ενημέρωση των αγροτών είναι πολύ σημαντική για να αντιμετωπιστεί το χάσμα της έλλειψης επικοινωνίας. Πολύ σοβαρό πρόβλημα αποτελεί στην Ελλάδα κατά την άποψη του κ. Γέμτου, το γεγονός ότι οι αγρότες αρνούνται να εφαρμόσουν καινοτομίες. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένας ενδιάμεσος φορέας που θα στηρίζει τους αγρότες αλλά και που οι αγρότες θα εξαρτώνται από αυτόν. Ο φορέας αυτός δεν πρέπει να είναι τα πανεπιστήμια ούτε τα ερευνητικά ιδρύματα σύμφωνα με τον κ. Γέμτο. Κατά αντιστοιχία του συστήματος στην Αμερική, θα ήταν εφικτό στην Ελλάδα η Περιφέρεια Θεσσαλίας να προσλάβει γεωπόνους που θα είναι σε θέση να αναπτύξουν ένα σύστημα γεωργικών εφαρμογών αφού θα έρχονται σε συχνή επαφή και με τα ερευνητικά ιδρύματα και με τους αγρότες. Ο κ. Χατζηγιαννάκης συμφώνησε ότι λείπει ο ενδιάμεσος φορέας, ήτοι το extension service. Η κα. Οικονόμου ανέφερε ότι ο θεσμός του extension service εφαρμόζεται στο εξωτερικό με καθηγητές που διδάσκουν ελάχιστα και υλοποιούν προγράμματα χρηματοδοτούμενα από ομάδες παραγωγών. Η κα. Κουντούρη ανέφερε ότι οι καθηγητές στα τμήματα σχετικά με αγρονομικές σπουδές (agronomics departments) αφιερώνουν μέρος του χρόνου τους στο extension services και κομμάτι αυτού σε εφαρμοσμένη εργασία (applied work). Οι προαναφερθέντες συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν ότι όντως υπάρχει αριθμός τέτοιων ανθρώπων στην Ελλάδα που θα ήταν διατεθειμένοι και πρόθυμοι να αναλάβουν ένα τέτοιο έργο.

Ο κ. Γέμτος είπε ότι το extension service πρέπει να είναι μία συστηματική εργασία. Το θέμα των γεωργικών συμβούλων είναι πρόβλημα γιατί δεν υπάρχει κοινή αγροτική πολιτική. Στο σημείο αυτό, ο κ. Δέρκας τόνισε ότι το Υπουργείο ή τα Υπουργεία θα έπρεπε να χρηματοδοτήσουν τέτοιου είδους δράσεις και πρέπει να πειστούν ότι τα γεωπονικά πανεπιστήμια / ιδρύματα πέρα από την εκπαίδευση στους νέους θα πρέπει να κάνουν και μεταφορά τεχνογνωσίας στους αγρότες.

Στο πλαίσιο αυτό, η κα. Κουντούρη ανέφερε ότι η ιδιωτική πρωτοβουλία παίζει σημαντικό ρόλο στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου χρηματοδοτήσεις από το οικοσύστημα της καινοτομίας / από ερευνητικά κενδύλια και από τους γεωργούς θα ήταν εφικτές.

Εν συνεχεία, ο κ. Αλαμάνος παρουσίασε τον Εθνικό Φορέα Διαχείρισης Υδάτων της Ιρλανδίας, ο οποίος ιδρύθηκε το 2018. Ο ρόλος του είναι να συμβουλευεί τα αρμόδια υπουργεία σε θέματα διαχείρισης νερού-περιβάλλοντος. Πρόκειται για κρατικό φορέα / πλατφόρμα για δημόσια συζήτηση και συνεργασία που χρηματοδοτείται από το αρμόδιο Υπουργείο και έχει ανεξάρτητο Πρόεδρο, προσωπικό (4 άτομα) και συνολικά 30 μέλη-αντιπρόσωπους από όλα τα σχετικά πεδία και αντικείμενα γύρω από το νερό. Όραμά του είναι η Ιρλανδία να έχει καθαρά και υγιή νερά, γεγονός που θέτει τη βάση για μια υγιή και οικονομική πολιτιστική ζωή. Ο Φορέας αυτός έχει δημοκρατικό χαρακτήρα, συνοψίζοντας τις οπτικές των μελών του, έχοντας επιστημονική υποστήριξη και διαρκή συνεργασία με άλλες υπηρεσίες. Έτσι, αναγνωρίζεται από την κυβέρνηση ως πειραματική πλατφόρμα διακυβέρνησης. Το κύριο σημείο για την επιτυχή λειτουργία του είναι ο καθορισμός ξεκάθαρα ρόλου και αρμοδιοτήτων, ενώ τα κίνητρα των ανθρώπων που το απαρτίζουν πρέπει να είναι υγιή και να συμμετέχουν με διάθεση επίτευξης του οράματος του Φορέα. Επίσης, η κατάρτιση και οι ικανότητες του προέδρου και του προσωπικού είναι σημαντική, καθώς και το να διαφυλάσσεται η ισορροπία γνώμης και επιστημονικής γνώσης (opinion-driven vs science-driven).

Κατόπιν, πήρε το λόγο ο κ. Στουρνάρας, Διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων στο ΥΠΑΑΤ (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων). Ανέφερε ότι στην υπηρεσία του, προγραμματίζουν και σχεδιάζουν έργα σε συνέχεια των προτάσεων της ερευνητικής κοινότητας, επομένως θα μπορούσαν να έχουν τον ρόλο του χρήστη κατά την υλοποίηση του έργου. Εξήγησε επίσης ότι η ιδέα του Φορέα Διαχείρισης Υδάτων είναι θετική, παρόλα αυτά, οι περισσότερες αρμοδιότητες που διατυπώνονται ως αναγκαίες δράσεις, είναι ήδη δουλειά της Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων (ΓΓΦΠΥ). Έτσι, θα ήταν εύλογο ο Φορέας αυτός να είναι η ΓΓΦΠΥ. Παραδέχτηκε τέλος, ότι το πρόβλημα είναι ότι η ΓΓΦΠΥ δεν λειτουργεί, καθώς δεν είναι στελεχωμένη με προσωπικό. Λύση στο να λειτουργήσει προτείνει να δοθεί μέσω της συμμετοχής εκπροσώπου της σε αυτή τη συζήτηση, δηλαδή του κ. Κωνσταντίνου Αραβώση.

Ο κ. Γκούμας ανέφερε ότι υπάρχει έλλειμμα πολιτικής και προβληματίζεται μήπως θα έπρεπε ο Φορέας αυτός να συσταθεί εξαρχής. Ο κ. Δέρκας τόνισε ότι δεν είναι μόνο η έλλειψη προσωπικού, αλλά και άλλοι παράγοντες που κάνουν τη ΓΓΦΠΥ μη αποδοτική. Η κα. Κουντούρη πρόσθεσε ότι υπάρχουν τρόποι εναλλακτικής διοίκησης ώστε να ξεπεραστούν τα όποια εμπόδια δομών του συστήματος (π.χ. συνεργασίες δημόσιου-ακαδημαϊκού-ιδιωτικού τομέα) με ευθύνες και αρμοδιότητες ανάλογα με τη χρηματοδότηση που εξασφαλίζει ή παρέχει η κάθε πλευρά.

Συμπερασματικά: Η συνάντηση αυτή, όπου συντονίστηκε στο σύνολό της από την κα. Κουντούρη, ήταν εξαιρετικά παραγωγική, καθώς αρχικά επιβεβαιώθηκε ακόμη μια φορά ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο γνώσεων και ικανοτήτων, σύμπνοια απόψεων και συμφωνία στη σύσταση Φορέα ή την εξασφάλιση της λειτουργίας του ώστε να προβεί σε δράσεις και έργο. Μέσα από την παρουσίαση παρόμοιου οργανισμού και τις τοποθετήσεις που ακολούθησαν, μπορούμε να ξεχωρίσουμε τα εξής βασικά σημεία, αναφορικά με τις λειτουργίες και αρμοδιότητες του: α) δημιουργία πλατφόρμας ερευνών, μελετών, έργων και σχετικών εφαρμογών με την ορθολογική διαχείριση νερού – ενίσχυσης της βελτίωσης της επικοινωνίας της υφιστάμενης γνώσης και μεταφοράς της σε πρακτικό επίπεδο, β) αρμοδιότητες του Φορέα σχετικά με τη διαχείριση νερού κάθε χρήσης, γ) διάρθρωση – στελέχωση που θα εξασφαλίζει την ορθή και αποτελεσματική του δράση, δ) extension service όπου ειδικοί ή ακόμα καθηγητές και αρμόδιοι ερευνητές θα συνεργάζονται (βάσει των εργασιακών τους καθηκόντων) με εκπρόσωπους των χρηστών νερού για παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης. Στις επόμενες συναντήσεις, θα εμβαθύνουμε και θα εμπλουτίσουμε τα παραπάνω, πιθανώς θέτοντας κριτήρια αξιολόγησης, ώστε να αναλυθούν οι τρόποι επίτευξης αυτού του κοινού μας οράματος, με τη συμμετοχή αρμόδιων εκπροσώπων της Πολιτείας.